

هجرت رسول خدا(ص) اول هجری قمری

اهالی مکه پس از درگذشت حضرت خدیجه، همسر پیامبر(ص) و درگذشت حضرت ابوطالب(ع)، عموی آن حضرت، بر دشمنی خویش افزودند و حتی قصد جان پیامبر(ص) را نمودند...

اهالی مکه پس از درگذشت حضرت خدیجه، همسر پیامبر(ص) و درگذشت حضرت ابوطالب(ع)، عموی آن حضرت، بر دشمنی خویش افزودند و حتی قصد جان پیامبر(ص) را نمودند. از سوی دیگر تعدادی از اهالی یثرب در همان سال‌های غربت و تنهایی پیامبر(ص) در ایام حج با وی و اهداف بلند دینش آشنا شده و پس از بازگشت به یثرب، به تبلیغ آن پرداختند. مردم یثرب، رفته رفته به اسلام علاقه نشان داده و در مراسم سال بعد، تعداد زیادتری به نزد رسول خدا(ص) رسیدند و به دست مبارك وی، مسلمان شده و با آن حضرت پیمان بستند. اما در مراسم حج سال سیزدهم بعثت، گروهی از حجاجان یثربی که تعدادشان هفتاد و سه مرد و زن بود، در اواسط ایام تشریق و در محل عقبه در سرزمین "منی"، ایمان آورده و با آن حضرت پیمان بستند، تا از وی و یارانش همانند خانواده و طایفه خویش پشتیبانی کنند.

پس از گذشت ایام حج و بازگشت اهالی یثرب به سرزمین خویش، مهاجرت مسلمانان مکه به سوی یثرب آغاز گردید. آنان به دستور پیامبر(ص) به دور از چشم مشرکان قریش به صورت فردی و گروهی عازم یثرب شدند. به طوری که در مکه معظمه، جز پیامبر(ص) و تعدادی اندک از یارانش و گروهی زنان و مردان کهن سال و از کار افتاده، کسی باقی نماند. پیامبر(ص) بیش از هر زمان دیگر، در یکی دو ماه آخر اقامتش در مکه، احساس تنهایی و خطر می‌کرد. سرانجام سران قریش در واپسین روزهای ماه صفر، تصمیم به کشتن پیامبر(ص) گرفتند.

آنان در "دارالتدوه" که مجلس شورای اعیان و اشراف آنان بود، جلسه‌ای برگزار کرده و پس از تبادل نظر و گفتگوهای زیاد، به کشتن پیامبر(ص) از سوی نمایندگان تمام طوایف قریش رأی دادند و شب اول ربیع الاول را برای این کار برگزیدند. شب موعود فرا رسید، پیامبر(ص) برای فریب مشرکان، حضرت علی(ع) را به جای خویش در بسترش خوابانید و خود، از خانه خارج و به همراه ابوبکر از مکه گریخت و در غار "ثور" که در جنوب مکه و در نقطه مقابل مدینه قرار داشت، پناه گرفت. مشرکان، پس از هجوم به خانه پیامبر(ص) و مشاهده امام علی بن ابی طالب(ع) در رختخواب آن حضرت، خشمناکتر شده و به تعقیب آن حضرت پرداختند و برای پیدا کردن وی، صد شتر جایزه تعیین نمودند ولی هرچه تلاش کردند، به وی دست نیافتند. آن حضرت پس از سه شب پنهان ماندن در غار ثور، در شب چهارم ربیع الاول به سوی مدینه هجرت کرد و در دوازدهم همین ماه وارد مدینه شد و مورد استقبال باشکوه اهالی مدینه قرار گرفت.

امام زین العابدین(ع) فرمود: هنگامی که پیامبر(ص) از مکه به قبا آمد، ابوبکر همراه وی بود. پیامبر(ص) در قبا به انتظار علی(ع) نشست. ابوبکر به پیامبر(ص) گفت: برخیز با هم به مدینه برویم. زیرا اهالی آن از دیدن تو خوشحال می‌شوند. آنان منتظر ورود تو به این شهرند. پس به سوی آنان رویم و در اینجا به انتظار علی(ع) توقف مکن. زیرا گمان نمی‌کنم که علی(ع) تا یک ماه دیگر به تو رسد. پیامبر(ص) در پاسخش فرمود: هرگز از جایم حرکت نمی‌کنم تا پسر عمو و برادرم در نزد پروردگار متعال و دوستداشتنی‌ترین فرد خاندانم، همان کسی که با در خطر گذاشتن جانم مرا از دست مشرکان رهایی داد، به من بپیوندد.

امام زین العابدین(ع) فرمود: در این هنگام، ابوبکر به خشم آمد و ناراحت گردید و حسادت علی(ع) بر وی عارض گردید و این نخستین دشمنی وی نسبت به رسول خدا(ص) درباره علی(ع) بود و نخستین سرپیچی وی از فرمان رسول خدا(ص). ابوبکر هنگامی که اصرار پیامبر(ص) را در باقی ماندن در محله قبا تا رسیدن حضرت علی(ع) را مشاهده کرد، از پیامبر(ص) جدا گردید و خود به سوی مدینه رفت و پیامبر(ص) در آنجا توقف کرد تا حضرت علی(ع) به همراه سایر خاندان نبوی، از جمله حضرت فاطمه زهرا(س) به او پیوستند و به اتفاق هم به سوی مدینه حرکت نمودند.

از این حدیث شریف و احادیث دیگر به دست می‌آید که هجرت پیامبر(ص) از مکه معظمه، از شب پنجشنبه، نخستین شب ربیع الاول آغاز گردید و پس از سه شب پنهان ماندن در غار ثور، در شب چهارم ربیع الاول به سوی یثرب حرکت کردند و در روز دوشنبه، دوازدهم همین ماه به روستای قبا، که در دو فرسنگی یثرب قرار داشت وارد شدند و پس از چند روز توقف در این محل (و به روایت امام زین العابدین(ع) به مدت ده روز توقف در قبا) و با رسیدن حضرت علی(ع)، در روز جمعه 23 ربیع الاول وارد شهر یثرب گردید و این شهر از آن پس، به مدینه الرسول(ص) شهرت یافت.

ولی برخی از مورخان اهل سنت، ورود حضرت علی(ع) را پانزدهم ربیع الاول ذکر کرده‌اند.

در کتاب "الاستیعاب فی معرفة الاصحاب" آمده است: قدم آخر الناس فی الهجرة الی المدینه علی و صهیب، و ذلك للنصف من ربیع الاول، و رسول الله(ص) بقاء لم یرم بعد؛ علی(ع) و صهیب، آخرین کسانی بودند که به سوی مدینه هجرت کردند. ورود آنان، مصادف بود با نیمه ماه ربیع الاول و در آن هنگام رسول خدا(ص) هنوز در "قبا" بود و به طرف مدینه حرکت نکرده بود.